

**A Táncsics Mihály Óvoda
nevelési gyakorlata**

Bevezetés

A helyi nevelési programunk a kormánynak a közoktatásról szóló, – többször módosított – 1993. évi LXXIX. törvény, az óvodai nevelés országos alapprogramjának a nemzeti, etnikai kisebbség óvodai nevelésének irányelve, a Gyermekvédelmi törvény, az Egészségvédelmi törvény, a fenntartó elvárásai, az óvoda Alapító okirata alapján és az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” és a „Lépésről lépésre” óvodai programok módszereit használja.

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának meghatározása szerint az *óvoda* a családi nevelés kiegészítője a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépéséig.

Célja: az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése, a gyermeki személyiség életkori és egyéni sajátosságait figyelembe véve.

Gondoskodik: a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életspecifikus alakításáról.

Törekszik: a gyermeki személyiség kibontakoztatására, az életkori és egyéni sajátosságok, az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.

Feladata: az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

1. Helyi nevelési gyakorlatunk modellje

„Az egészség maga az élet”

A Táncsics Mihály Óvoda programjának modellje

Egészséges életmódra nevelés

A nevelési programóvoda és gyermekképe

A nevelési programcélja és feladatai

A nevelési programélelmód-szervezési modelljei

Óvodai nevelés

Lépésről lépésre

Individualizálás

Tevékenységek központok rendszere

Család bevonás

Szociális munka

Óvodai nevelés

Játékkal-mesével

Játék-mese; anyanyelv

Civilizálódás, kultúrálódás

Testi-lelki szükségletek

család-óvoda-iskola

A család bevonása az óvodai életbe

A fejlődés jellemzői iskoláskor végére

Az óvodánk kiemelkedő sajátosságai

2. Helyi óvodai nevelési programunk meghatározói

Az óvoda 1986. augusztus 18-án nyitotta meg kapuit. Négycsoportos óvodaként indultunk, majd 2000-ben a (Pedagógiai szakszolgálat elköltözése után) két csoporttal bővítették óvodánkat a 140 kisgyermek és 18 dolgozó számára.

Környezetünk esztétikus. Udvarunk sok fajtával, homokozóval, mászókével, hideg- és melegvízes medencével, szánkózó-dombról, fás-bokros és füves-virágos térrel rendelkezik.

Csoporttermeink tágasak és világosak. Minden teremhez külön mosdó és öltöző tartozik. *Tornatermünk* jól felszerelt, mivel minden, a gyermekek mozgásfejlesztéséhez szükséges eszközzel rendelkezünk.

Az óvodához tartozik a konyha, amely a városban még több óvodát is ellát jó minőségű és megfelelő mennyiségű étellel.

A gyermekek, akik óvodánkat igénybe veszik, tízemeletes házakban, szalagtömbökben élnek. Szüleik munkásberek (sokan munkanélküliek). Különböző okok miatt nem tudnak teljes mértékben megfelelni a család funkcióinak, feladatainak. A kedvezőtlen környezet, a családi háttér együttes hatásának eredményeként az alábbiakat tapasztaljuk gyermekeinknél:

- viselkedés- és magatartászavart
- romló egészségügyi állapotot
- a helytelen életviteli szokások tüneteit.

E tünet-együttes okait felismerve fogalmazódott meg, hogy mire van leginkább szükségük ezeknek a gyerekeknek. Személyreszló gondoskodásra, odafigyelésre, törődésre, olyan érzelmi biztonságra, melyben egészséges fejlődésük biztosított. Olyan óvodára van szükségük, ahol mindazt a lehetőséget, mely harmonikus fejlődésük érdekében elengedhetetlen – a családi nevelés kiegészítéseként – megkapják. A gyermekek és családok igényének, az óvoda által biztosított lehetőségeknek az egybeeséséből egyenesen következett céljaink és feladataink meghatározása, az *egészséges életmódra nevelés*.

Az óvoda munkatársi közössége jól felkészült, pedagógiai kezdeményezésre nyitott és vállalkozó. Ismereteiket, tudásukat folyamatosan bővítik és fejlesztik, valamint rendelkeznek mindazokkal a kritériumokkal, melyek a módszertani szabadsággal való élni tudás feltételei.

Azokon a területeken, ahol ismereteik nem elegendőek, szakemberek (orvos, pszichológus, logopédus stb.) közreműködését, segítségét vesszük igénybe.

„A gyermek személyiségének, specifikusan emberi tulajdonságainak fejlődésében a környezet nem egyszerűen a fejlődés feltételül szolgáló miliő, hanem a fejlődés forrása.”

(D. B. Elkonyin)

1988-ban ismertük meg Zilahi Józsefné és Stöckert Károlyné a Soproni Benedek Elek Pedagógiai Főiskola tanárainak „Óvodai nevelési játékkal, mesével” című életmódszervezési modelljének elképzeléseit. Az alkotók felajánlották óvodánk nevelőtestületének, hogy dolgozzunk együtt és vegyünk részt az elméleti elképzelések gyakorlati kipróbálásában. A feladatra örömmel vállalkoztunk, mert saját elképzeléseink megvalósíthatóságát láttuk a nevelési modellben. A közös munka, a közös gondolkodás, a közös cselekvés eredménye, hogy óvodánk a „Játékkal és mesével” történő óvodai nevelés kidolgozásakor modellóvoda volt. Hasonlóképpen történt ez a „Lépésről lépésre” óvodai nevelési programnál is. Óvodánk a program megjelenésének második évében kapcsolódott be az adaptációs munkába, és a kidolgozás időtartamáig modell intézményként működött. Jelenleg három-három csoportban ezeknek a programoknak a módszerei alapján, de a helyi sajátosságokat, adottságokat figyelembe véve alakítottuk ki nevelési gyakorlatunkat.

3. Óvoda- és gyermekképünk

„Az egészség nem minden, de a minden semmi egészség nélkül.”

Alapelvünk az emberi alapértékek képviselője. Ezek az alapértékek az élet és a testi épség védelme, az egészség védelme, fejlesztése, egészséges gondozás, egészséges táplálkozás, elegendő mozgás, rendszeres testedzés, a *játék* és a szocializáció biztosítása.

Jövőképünk: a gyermek tudatos, cselekvő és alkotó emberré válása a világ tevékeny megismerésével, az érzelmi és az értelmi fejlesztés megvalósításával.

Óvodánk *nyitott*, életre nevelő, a gyermeket és a családot tiszteletben tartó és az óvónő egyéniségét, személyiségét figyelembevevő, bensőséges légkört teremtő és a gyermekek külső és belső életterét ehhez igazító.

Ha a mottónkat óvodánkra kívánjuk vonatkoztatni, akkor *a játékot, a tevékenységet, vagyis az egész óvodai életet áthatja az egészséges életmódra nevelés.*

A mi alapelvünkben a sokszínűsége, a sokféle igény kielégítésére törekszünk (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekeket is). A gyermekhez, mint egyedi, megismételhetetlen individuumhoz és szociális lényhez az egyéni szükségletek és különbségek ismeretében közelítünk. A gyermeki személyiség teljes kibontakozására törekszünk. A 3-7 éves gyermek utánzás útján tanul, szerepünk ebben az életkorban a mintaadás. A családi nevelés mellett óvodánk kiegészítő szerepet vállal.

Azt vállaljuk és hiszünk abban, ha helyes életmód-mintát, értéket, életszemléletet, magatartás- és viselkedésmintát közvetítünk, ezek a gyermek személyiségébe beépülnek, és további életében önfejlesztő módon kamatoztatja, alakuló világnézetét pozitív irányban befolyásolja. Az egyéni és közös élmények, tapasztalatok biztosításával kívánjuk elősegíteni társas kapcsolataik alakulását, kontaktusteremtő- és kommunikációs képességük fejlődését.

Gyermekképünk: önállóan gondolkodó, döntési és választási képességgel rendelkező, alkotó, kreatív, a világra nyitott ember nevelése.

3.1. Céljaink

Kiemelt cél az egészséges életmódra nevelés az óvodai élet minden területén és helyes életmódminták, életszemlélet, magatartásminták kialakítása, elfogadtatása, közvetítése a gyermekeken keresztül a tágabb környezetünk felé is.

Felkészíteni a felnövekvő nemzedéket a változó és fejlődő, demokratizálódó társadalomra, és arra, hogy őrizzék és továbbvigyék a humanista értékrendet, hogy védjék a természetet, tudjanak alkalmazkodni a rohanó világhoz, hogy legyen önbizalmuk, belső erő tartalékuk és tartásuk.

4. Az óvodai nevelés feladatai

4.1. Az egészséges életmód alakítása

Az egészségnek az egyedi fejlődés minden szakaszában, a nevelési folyamat minden mozzanatában alapozó szerepe van.

Megléte még nem határozza meg a nevelési feladatok sikerét, ám hiánya mindenképpen nevelési „akadályként” hat vissza.

Az egészséges életmódra nevelés területei óvodánkban:

Óvodánk egészségnevelésének feladatai a lehetőséink és a szükségletek tükrében:

4.1.1. Testi szükségletek kielégítése

Óvodánkban a személyi tisztaságra, a testápolásra nevelésben a legfontosabbnak a tisztaság igényének felébresztését, és a tisztaságra való törekvés szokássá alakítását tartjuk. A személyi higiéné kialakításának biztosítottak a feltételei (saját törülköző, fogmosó felszerelés, ágynemű, tornafelszerelés, zsebkendő). Az *öltözködés* a ruházat fontos feltétele annak, hogy gyerek jól érezze magát, könnyedén tudjon mozogni, merjen az udvaron önfeledten játszani. Megbeszéljük a szülőkkel, hogy a réteges öltözködést ajánljuk, hogy az időjárásnak megfelelően tudjuk a gyerekeket levetkőztetni, illetve felöltöztetni.

A közösségben, a csoportban eltöltött idő szükségessé teszi, hogy figyeljünk a *fertőző* betegségek megelőzésére. Gondoskodunk a beteg gyerek elkülönítéséről. A szülőt mindig értesítjük. Baleset esetén azonnal értesítjük az orvost vagy a gyermeket visszük orvoshoz. A *baleset megelőzés* szempontjából különösen fontosnak tartjuk a helyes közlekedésre nevelést. Ebben a munkában a Rendőrség munkatársai segítenek.

A *környezeti higiéné* az óvodának épült, jó adottságokkal rendelkező intézményben adott. A csoporttermek jól megvilágítottak, esztétikusak, megfelelően felszereltek

Az udvar kialakítása és játékaik megfelelnek az egészségügyi előírásoknak. A baleset megelőzés érdekében fontos szabály, hogy a gyerekeket soha nem lehet magukra hagyni sem az épületben, sem az udvaron, sem más helyen, ahol felelősek vagyunk a gyermekért.

Az óvodánkban működő konyha, a jól felkészült ételmezésvezető és a szakácsnők segítségével biztosítani tudjuk az életkoruknak, szükségletüknek megfelelő ételt. A csoportokban az ott dolgozók kultúrált környezetet és jó hangulatot teremtenek a nyugodt étkezéshez. Segítenek, de nem erőltetik a rossztvágyú, vagy a falánk gyerekeket.

A nagyfokú mozgásigény kielégítését szolgálja a jól felszerelt tornaterem, az udvar és a sok-sok idő, melyet a szabadban töltenek.

A *kisebrendellenességek korrekcióját* gyógytorna és vízhez szoktatási foglalkozásokkal teremtjük meg. A *gyógytorna* feladatait a napi tevékenységbe integrálva végezzük, de különösen gondot fordítunk, a kiemelten rászoruló gyermekekre. A *vízhez szoktatás* az uszodában történik.

4.1.2. A pszichohigiénés nevelés

Az óvodában a mindennapos nevelőmunkához kapcsolódik. A gyermekek lelki egészségének egyensúlyban tartása az elsődleges feladatunk. Abban az esetben, ha ez a lelki egyensúly felborul, melynek oka lehet a félelem, kudarc, megterhelő nehéz élethelyzet, a gyermek bizonytalanná, feszültté, befelé fordulóvá válik. Ilyenkor a gyermeknek óvónői segítségre van szüksége. Fontos hogy minél előbb ismerjük fel, hogy a gyermeknek problémája van, s megfelelő nevelési eljárásokkal, módszerekkel korrigáljuk azt.

4.1.3. Szociohigiénés nevelés

Különleges feladatot jelent a *szociálisan sérült* gyerekekkel való bánásmód. Az ilyen gyermekeket segítjük a beilleszkedésben, és a csoport tagjainak számára elfogadhatóvá tesszük. Fokozottan kell őket bátorítani, és sikerélményhez juttatni.

Ahhoz, hogy a gyerekek jól érezzék magukat a csoportban biztonságos légkört, egészséges, harmonikus társkapcsolat alakításának lehetőségét jó környezeti és személyi feltétellel biztosítunk.

Az óvodai nevelés alapelveinek meghatározásában a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak. A család is, az óvoda is a társadalom szerves része, s így a társas–társadalmi együttélésből adódó feladatokat is meg kell fogalmazzunk. Mindenek előtt a konfliktuskezelés technikáinak elsajátítására, a baráti, partneri kapcsolatok erősítésére, a kommunikációs készség, a kommunikációs zavarok feloldásának képességére nevelést kell megvalósítanunk. Igen fontos feladat a különböző fogyatékos vagy etnikumú gyermekek befogadása. Óvodánkban az ez irányú tennivalók terén számíthatunk a szülők segítésére.

Egészségnevelésünk kiütemezett feladata az óvoda és a szülői ház egészségnevelésének összehangolása.

4.2. Érzelmi nevelés és a szocializálódás biztosítása

A gyermek mindenképp fölé emelése nem a program írásakor fogalmazódott meg bennünk, személyiségünkben adódóan természetesnek tartjuk, elfogadjuk a gyermeket érzelmi lénynek. Érzelmileg biztonságos légkört, otthonosságot biztosítunk számára. Már az óvodába lépés előtt több alkalmat teremtünk a kölcsönös megismerkedésre.

A *vegyes életkorú* csoportjaink szervezésével elősegítjük, hogy széles érzelmi skálán valósuljanak meg a társas kapcsolatok (a másság elfogadása is). Az óvodai nevelési gyakorlatunk tág lehetőséget biztosít az én-érvényesítő törekvéseknek és az én-tudat alakulásának (mely a 3-7 éves gyermek legjellemzőbb sajátja).

Az érzelmekben gazdag óvodai életünk szervezése átszövi a gyermekek életét, és sajátos motivációként alakítja viselkedésüket.

4.3. Az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

A helyi nevelési programunk az értelmi nevelésben épít a spontán szerzett tapasztalatokra, élményekre és az óvónők által közvetett ismeretekre. Hiszünk abban, hogy nem csak a műveltségterületekben közvetített ismeretanyag, hanem minden, amit a gyermek itt az óvodában megél, tudását, értelmi képességeit fejleszti. Ennek szellemében igyekszünk változatos, gazdag, tartalmas és a napirendben ritmikus (állandó és változó) tevékenységek szervezésével alakítani az óvodai életet.

Az *anyanyelv* fejlesztését kiemelt jelentőségű feladatnak tekintjük. Valódi tartalma maga a beszédkapcsolat felvétele és fenntartás, az érzelmi összetartozás megerősítése.

4.4. A szociálisan hátrányos helyzetben lévők differenciált fejlesztése

Célunk a 3-7 éves hátrányos helyzetű gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése. Nevelési gyakorlatunkban elősegítjük ezen gyermekek ismereteinek bővítését, személyiségük fejlődését. Tudatosan törekszünk arra, hogy a gyermekeket fejlettebb szintre hozzuk, s így óvodából az iskolába való átmenet zökkenőmentesebbé váljon.

- pozitív személyiségvonásokat erősítünk
- helyes beszédre nevelünk, szókincset bővítünk
- élményeket, tapasztalatokat nyújtunk
- egyéni foglalkozásokat tartunk
- egészséges testi és szellemi fejlődést biztosítunk.

Sok-sok szeretettel, rendszerességgel, egyéni bánásmóddal, tudatosan segítjük a közösséghez való alkalmazkodásukat. A részképességeket fejlesztő foglalkozások kötetlen formában történnek és az óvodai nevelési folyamat egészébe illeszkednek.

5. Az óvodai élet megszervezése

5.1. Személyi feltételek

Az óvodánkban dolgozó óvónők száma 12, a dajkák száma 6 fő.

Az eddigi munkánkban és programunkban is, megfogalmazott alapelveink is szükségessé teszik, hogy *távlati terveink* megvalósulásához munkatársaink folyamatosan képezzék önmagukat. Minden óvodapedagógus elvégezte a Start-könnyítő 30 órás továbbképzést. 5 fő számítástechnikai alapismeretekre tett szert, 1 fő gyógytestnevelői diplomát szerzett. 1 óvónő tanügyigazgatási szakértői szakon és tett szakvizsgát. Ketten jelenleg is tanulmányokat folytatnak a szakvizsga megszerzéséért. Nevelő munkánk hatékonyabbá tétele, a családok szociális segítése érdekében nagyon nagy szükség lenne szociálpedagógusok alkalmazására.

A csoportvezetés havi, kétheti váltásban történik. Minden esetben figyelembe vesszük az óvónők végzettségét, és az óvoda érdekeinek szem előtt tartásával a teamek kialakítását. Nevelőtestületünk a döntések előkészítésében, végrehajtásában rész vesz. Kellően informált, önálló, kezdeményező és képes az új kihívásoknak megfelelni.

A gyermekcsoportok kialakításának szempontjai: óvodánkban vegyes életkorú csoportokat működtetünk, melyben egyharmad-egyharmad arányban vannak jelen a különböző életkorú és nemű gyerekek. Figyelembe vesszük a szülők kéréseit. Igény szerint együtt lehetnek a testvérek, rokonok, barátok. Az óvodába kerülő gyerekek életkora nem mindig teszi lehetővé a kedvező arányok kialakítását az ilyen esetekben részben osztott csoportok szervezése is megoldható.

5.2. Tárgyi feltételek

Óvodánk tárgyi ellátottsága feladataink megvalósításához megfelelő. Az elmúlt években a költségvetést, mely alapján a bért és a működést biztosította, pályázatokon nyert pénzzel egészítettük ki. Játékainkat, sporteszközeinket zömében abból fedeztük. Óvodánk jelenlegi működési színvonalát szeretnénk a jövőben is megtartani, de eszközeinknek nagy része fogyóeszköz (edény, bútor, munka-, és védőruha, textil), melynek pótlására folyamatosan, a gyermekek létszámának megfelelően szükség van. Az épület, az óvoda berendezési tárgyainak, az udvar játékainak elhasználódása nagyon nagy mérvű. Pótlásuk csak hosszabb távú tervben képzelhető el úgy, hogy a prioritásnak megfelelően fejlesztés történjen.

5.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermekek egészséges fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napirend biztosítja a feltételeket, a megfelelő időtartamú tevékenységformák megtervezésével. A rendszeresen visszatérő ismétlődések érzelmi biztonságot teremtenek a gyermekben. Ennek megfelelően napirendünk pontosan visszatérő és rugalmasan változtatható elemekből áll. Érvényes ez óvodánk mind a hat csoportjára. A napi nyitva tartás a szülők igénye szerint módosulhat.

A tevékenységeknek tág keretet biztosít a napirend. Óvodánk nyitott. Lehetőséget adunk a szülőknek, hogy a nekik megfelelő időben hozzák gyermekeiket, akik egész nap játszanak. A játékot csak az étkezés és 10 óra körül rövid együttlét (beszélgetés, mese, testmozgás vagy pihenés) szakít meg. Az óvodánkra vonatkozó napirendet az alábbiak illusztrálják:

5.4. Napirend

05:00-07:00 A gyerekek fogadása, pihenő.

07:00-10:00 Játék. Folyamatos reggeliztetés. Kötelező illetve szabadon választott tevékenységek. Beszélgetés, mesehallgatás.

10:00-11:30 Udvari játék, séta.

11:30-11:45 Készülődés az ebédhez, tisztálkodás.

11:45-12:45 Ebéd, tisztálkodás; készülődés lefekvéshez. Mese, altatódal.

12:45-14:30 Alvás, pihenés.

14:30-16:30 Folyamatos felkelés, öltözködés, tisztálkodás, uzsonna; majd szabad játék. Gyerekek hazabocsájtása.

Lehetőleg minden tevékenységet a *szabadban* tervezünk. Jó idő esetén reggeltől az udvaron vagyunk. Délben együtt ebédelünk. Lefekvés előtt a gyerekek mesét hallgatnak. A felkelés az ébredés sorrendjében történik, s ennek megfelelően folyamatosan fogyasztják el az uzsonnát. Délután folytatódik a játék, lehetőleg a szabadban.

6. A „Lépésről lépésre” óvodai nevelési program módszerei

A „Lépésről lépésre” nevelési program módszereit óvodánk három csoportjában valósítjuk meg.
E modell négy alappillérrre épül.

1. Individualizálás
2. A tevékenységközpontok rendszere
3. A család bevonása az óvodai életbe
4. Családgondozás, szociális munka

A tevékenységközpontok rendszere csoportszobáinkban:

1. Családi (szituációs) játékok
2. Manipulációs, asztali társasjátékok
3. Építőelemek tevékenységközpontja
4. Irodalmi és ének-zenei tevékenységközpontja
5. Művészeti tevékenységek (ábrázoló és kézműves)
6. Természetismereti központ (tudományos) – szabadtéri tevékenységek
7. Homok- és vízasztali tevékenységek

Személyiségközpontú nyitott óvoda				
Individualizálás		Tevékenység központ		A család bevonása
Családi szerepjáték Építőjáték, barkácsolás Manipulációs központ Természeti központ Irodalom. Ének-zene Művészeti központ				
A fejlesztés tartalma				
Egészségre nevelés	Érzelmi nevelés	Anyanyelvi nevelés	Ének Ábrázolás mese	Környezeti nevelés
Az óvoda kapcsolatai				

„A játék a gyermek útja annak a világnak a megismeréséhez, amelyben most élnek és amelyet továbbalakítani hivatottak” (Gorkij)

Ez a nevelési program a játéktevékenységre épül. A játék a gyermek alapvető tevékenysége – örömforrás, élmény – amelyhez biztosítjuk a gyermekközpontú környezetet és a feltételeket, a helyet, a játékidőt stb. A játék szabad, spontán tevékenység, ami a gyermek saját szükségleteiből, akaratából ered. Fontos indítéka a kíváncsiság. A játékban a gyermek ötleteire, érdeklődésére, intrinzik motivációjára építünk és szervezzük napjaikat. Tudjuk, hogy a gyermek utánzással tanul, ezért mi a viselkedésünkkel, magatartásunkkal, tevékenységünkkel megfelelő mintát nyújtunk.

A gyermek a játékban gyakorolja a tevékenységeket, a nyelvet, a gondolkodást, szociális viszonyban a másokkal való együttműködést, biztatást, a felnőtt által közvetített attitűdöket, érzelmeket. A nap folyamán a munka szervesen összefonódik a játékkal. A módszer szellemiségétől távol áll minden erőszak, kényszerítő megoldás – az óvónő szakmai műveltsége, kultúráltsága a legfőbb garancia arra, hogy a kötelezően választott játékhelyzetekben ne jelenjenek meg a régi beidegződések.

A *játékot* az életkori sajátosságok ismeretében és az egyéni eltérésekre építve ajánljuk fel a gyerekeknek. A játéktevékenységek háromféle szervezeti keretben folynak:

- szabad játék (fejlesztő hatású, a legtöbb jelzést adják személyiségükről),
- választható tevékenységek (egy időben többféle lehetőségből választhat a gyerek),
- kötelezően választható tevékenységek (a gyermeknek a választott tevékenységet be kell fejeznie!). Heti egy alkalommal a testnevelés kötelező

Tanulás-játék értelmezése. Három alapelve épül a fejlesztés stratégiájára:

- Konstruktivizmus – a gyermeket az a törekvés vezérli, hogy a körülötte lévő világot minél jobban megismerje.
- Egyéni különbségek figyelembe vétele – a fejlettségi szintnek megfelelő tevékenység biztosítása, választása, szerepe.
- Progresszív nevelés elve – az egyéni színterekhez igazított fejlesztés, a gyermekek egymásra gyakorolt hatása és a gyermek-felnőtt közötti interaktív folyamatok.

A gyerekek a tevékenységeket egyénileg vagy *mikro-csoportban* végzik. Egy-egy téma előkészítésekor és befejezésekor, hetente legalább egyszer a társas kapcsolatok, a csoporthagyományok és az individualizáció érdekében *beszélgető kört* szervezünk.

A hosszabb távra való tervezés a célkitűzések, témakörök, feltételek és közös élmények átgondolását jelentik. Egy évre előre kerettervet készítünk. A hosszabb távú tervezés része a *személyiségnapló*.

A rövidebb távú tervezés formái a heti- és a napirend. A heti tervet a csoportban együtt dolgozó két óvodapedagógus közösen állítja össze, melynek középpontjában egy téma vagy probléma (projekt) áll. A projektek a tevékenységközpontok működésének a magját adják.

„A témaválasztás sokféle forrásból származhat, de csak a gyerekek saját érdeklődésén alapuló téma biztosítja a kellő motivációt és a sikeres ismeretszerzést.”

(Lépésről lépésre óvodai fejlesztő program)

A tervezésnél figyelembe vesszük a gyerekek képességeit, ismereteit, támaszkodunk az együtt szerzett élményeinkre, tapasztalatainkra és az általuk javasolt témákra.

A projekt rendszer több műveltségfolyamatot egységes blokkba rendez. A tevékenységében teljes személyiségfejlődést eredményez.

A „Lépésről lépésre” modellnek fontos eleme az *individualizáció* és a *differenciálás*, ami a gyermekek közötti különbségek felismerésére épül, és figyelembe veszi a fejlődési szinteket. A gyermekek képességeinek fejlődéséről személyiségnaplót vezetünk. A személyiség fejlődésének megfigyelése folyamatosan történik, és minden képességre kiterjed (testi érettség, motoros képességek, értelmi képességek, érzelmi, akaratni tulajdonságok).

Az individualizáló nevelés egyszerre erősíti az egyediséget és ösztönöz az együttműködésre, támogatja a gyerekek szocializációját. Már az óvodába lépéstől kezdve törekszünk a gyermekek személyiségének minél jobb megismerésére. Számba vesszük erősségeiket, hátrányaikat. Személyes kontaktust biztosítunk a tevékenységekben. A gyermekekre vonatkozó információkat bizalmasan kezeljük. Az individualizáció megjelenik a játékban is. Az óvodai élet kezdő szakaszában a gyermek játszótársa a felnőtt. A jelenlévő óvónő a gyermek egyéni igénye szerint segít a játékban. A jó kapcsolat serkenti a gyermeket a felnőtt utánzására, a minta követésére, a társakkal való együttműködésre.

6.1. A család bevonása az óvodai életbe

A napi életvitelünkbe bekapcsolódnak és aktív részesei a szülők is. Előre megtervezett időben részt vesznek és segítenek egy-egy tevékenységben, például barkácsolás, sütés-főzés, mesélés, bábozás, közös éneklés, zenélés, valamint bemutatnak egy-egy érdekes szakmát, mint: rendőr, cukrász, fazekas. A szülőkkel kialakított partneri viszony segít bennünket abban, hogy jobban megismerhessük a gyermekek egyéni adottságait, érdeklődését, a családi milió háttérét.

6.2. Szociális munka

Szociálpedagógus hiányában az óvodavezető és az óvónők végzik a szociális feladatokat. Segítjük a szülőket, hogy szociális eredetű pedagógiai problémájukat megoldják. Tájékoztatjuk őket a szociális támogatási rendszerről. Segítjük a családokat, a rászorulókat szociális ügyeik intézésében.

Ellátjuk az óvoda hatáskörébe tartozó gyermekvédelmi feladatokat. Kapcsolatot építünk ki a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat és a családok között.

Szoros kapcsolatot tartunk fenn óvodánk gyerekvédelmi felelősével, aki havonta ellátogat hozzánk és segít a problémák megoldásában.

6.3. Gyermekvédelem

A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődését biztosító környezetre. Pedagógusaink a csoportokban a gyermekvédelemmel összefüggő tevékenységet is ellátják. Ismerik a gyermeki jogokat, mindent megtesznek azok érvényesítéséért.

Ennek érdekében:

- feltárják a családi életvitelt, szükségleteket, a gyermekkel való foglalkozás mutatóit (családlátogatások, napi találkozások, beszélgetések)
- megismertetik a szülőkkel, családtagokkal az óvoda programját, elvárásait (tanácsadás, szülők bevonása az óvodai életbe, rendezvények szervezése)
- kapcsolatot tartanak az állami, egyesületi, karitatív, szociális szervezetekkel, a segítő szakma képviselőivel (a csoport gyermekvédelmi helyzetének évenkénti felmérése, hátrányos helyzetűek folyamatos figyelemmel kísérése, jelzés – kapcsolattartás az óvoda gyermekvédelmi felelősével).

A nevelési módszerek kiterjednek a tisztességes szegénységben élő családokra, a jól működő családok gyerekeire egyaránt.

A pedagógusok a nevelési módszerek közül

- mintaadást
- követelést
- meggyőzést (érzelem-gondolategyeztetés)
- megerősítést (jutalmazás)
- elmarasztalást (büntetés)
- gyakorlást tekintik meghatározónak.

A módszerek kombinációjának alkalmazásával *a pedagógusok célja:*

- megerősíteni a biztonságot nyújtó otthon élményét
- szeretben élni (simogatás, ölelés)
- szociális megerősítés (dicséret, érdeklődés, elfogadás)

- önbecsülés fenntartása, növelése
- vereségmentes konfliktusmegoldás.

Az egészségnevelési programunk, és ennek keretében szervezett tevékenységeink a *gyermekvédelemhez* kapcsolódóan a szülők részére egy mintaadást céloznak meg. Például egészségnevelési hetet szervezünk, melyek programjai a szülők családok számára példát mutatnak, segítséget adnak a gyermeknevelésben.

A csoportokban tartandó gyümölcsnapok, az egészséges korszerű táplálkozás, az úszásoktatás, az erdei óvodai tábor szervezése, a gyógytestnevelés foglalkozások, a szülők bevonása az ünnepi készülődésbe, az egész óvodai életbe, a kirándulások mind-mind a szülők életvezetésében való tanácsadást és a gyerekek érzelmi-akaratit életének fejlődését célozzák meg.

7. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

A hét tevékenységközpontban integráltan valósítjuk meg a projekt tervet. A tevékenységek tartalma:

A mozgásfejlesztés. Az eltérő mozgás szükségletű gyermekek mozgásigényüket folyamatosan kielégíthetik a csoport szobában, előtérben és a jól felszerelt tornateremben. Egész évben a mindennapos mozgásra rendelkezésre áll a játékokkal jól felszerelt udvar. A tervezésben megjelent szervezett (kötelező) testnevelés heti egy alkalommal a tornateremben, jó idő esetén a szabadban, változatos eszközökkel történik, a gyermekek mozgásigényéhez és fejlettségéhez igazítva.

Az ének-zenei nevelés tevékenysége az egész napot áthatja. A mozgás, a ritmus, a zene egymástól elválaszthatatlan a gyermek számára. A program Kodály Zoltán és Forrai Katalin által teremtett hagyományokra építi a zenei nevelést. Ehhez fontos a jó közérzet és a jó hangulat. E területnek feladata a készségek fejlesztése a mozgás, a hang és a szöveg összekapcsolásával. Igyekszünk sok zenei élményt nyújtani és éneklésre ösztönözni a gyerekeket. Sokféle ritmushangszert és zenei eszközt használunk.

A *vizuális nevelés* ábrázolás, mintázás, kézimunka sokszínű tevékenység, mely a nap folyamán állandóan biztosított. A csoportszoba színvilága, dekorációja változó, a gyermekek érdeklődését tükrözi. A barkácsolásban, kézműves tevékenységekben a szülők sokat segítenek.

Az *irodalmi nevelés, mesélés, verselés* sokféle tevékenységhez kapcsolódik a gyermekek kezdeményezésére vagy az óvónők ösztönzésére. A mesehallgatás az egész csoport számára mindennapos élményforrás. A mondóka, a vers ritmusával mozgásra, zenei improvizálásra ösztönzi a gyereket, melyre mi is mintát adunk. A gyermekek által készített mesekönyvek illusztrációihoz közösen találunk ki meséket, elbeszéléseket, de ezek nem helyettesíthetik a gyermekköltészetünk és népmesevilágunk kincseit, gyöngyszemeit. Bármikor lehetőség van a mesekönyvek nézegetésére, lapozgatására, a mesék dramatizálására és bábozásra.

A *matematikai nevelés* feladatainak megvalósítására, matematikai tapasztalatok szerzésére a szabad játékban és tevékenységekben sok lehetőség nyílik (azonosság, különbség, hasonlóság, több-kevesebb, kisebb-nagyobb stb.). Ezek a fogalmak minden központban minden játékban és tevékenységben megjelennek.

A *természet ismeretére nevelés* a szűkebb és tágabb környezet megismerését jelenti. Környezetünket a gyermekekkel és a családokkal közösen fedezzük fel kirándulások, túrák alkalmával. Az olyankor gyűjtött kincseinket felhasználjuk a játékban és időszakonként kiállítást, múzeumot rendezünk be belőlük. A csoportszobában a természeti nevelés központja a kísérletezések, felfedezések színtere is, melyekhez biztosítjuk a szükséges eszközöket, mint a nagyító, mikroszkóp, mágnes, mérőedények stb. Az információs táblázatok jelzik a mindennapos megfigyeléseiket az időjárás, évszakok, naptár, térképek stb. Nevelési rendszerünkben a természeti (környezeti) nevelés külvilág tevékeny megismerését jelenti.

7.1. Az óvónők feladatai

Feladatunk, hogy figyelembe vegyük a gyerekek egyéni szükségleteit, elfogadjuk a gyermekek közötti különbségeket. Akik a csoportban együtt dolgozunk, különbözőek vagyunk, de ebben a közös munkában a gyermekek érdekében együtt gondolkodunk, együtt dolgozunk.

A családokkal, a szülőkkel közösen gazdagítjuk a gyermekek tapasztalatait, élményeit. Bevonjuk a szülőket az óvodai életbe, és szakmai támogatást adunk az otthoni neveléshez.

8. A „Játékkal mesével” óvodai nevelési módszer

Alapelvünk az, hogy az óvodáskor nyelve a játék és a mese szimbolikus jelrendszere. Középpontjába a tágran értelmezett nyelvi nevelést helyezzük (a kapcsolatok és kifejezések kiművelését). A mozgás, a zene, a kép, a szó együtt alkotják az óvodai anyanyelvi nevelés jelrendszerét, amelynek megjelenési formája a *játék és a mese*.

Célunk: az óvónő és a gyermek szabadságérzetének növelése, a demokratikus alapviszony létrehozása, kulturális hagyományaink átörökítése.

Célunk az embernevelés a kisgyermekkor pszichofizikai lehetőségei között. Programunk alapján az életre nevelünk. A nevelőmunka szempontjából rangsoroljuk a gyerekek szükségleteit. Elfogadjuk, hogy a gyermek a játékban tanul és fontosak hisszük a látszólagos és haszontalannak tűnő tevékenységeket, ahol keveredik a mindent és semmit csinálás szabad időszaka. Minden mindennel összefügg, az itt és most, az időtlenség és a folyamatosság. Ez a nevelési módszer a látszólag haszontalannak tűnő elfoglaltságok hasznosságára épül. A játék és a mese szükséglet és létforma a kicsiknek. Nem érvényesek a játékra a valóság idő, és térbeli korlátjai de mégis fontos a végtelen térből egy kis kuckó lekerítése, jelezve, hogy amit csinálunk, az különbözik a felnőttek világától.

Nevelőmunkánkhoz szükség van egy rugalmas, éves kerettervre, mely az óvónő és a gyermek számára egyaránt ötletadó, de nem mindenáron megvalósításra törekvő, szabad mozgást lehetővé tevő, és amelyben *hét műveltségi területet* különböztetünk meg:

- játék,
- mese, vers,
- ének-zene,
- mozgás,
- tér, mennyiség, forma,
- kézimunka és rajz,
- beszélgetés.

A műveltségi anyagot *játéktémákban* dolgozzuk fel az évszakoknak, ünnepeknek, illetve aktualitásoknak megfelelően.

Havi illetve évszakos hálótervet készítünk, melyben keretszerűen rögzítjük az adott játéktémákat és az azok megfelelő kibontakozásához szükséges elképzeléseket, kapcsolódó zenei-, irodalmi és vizuális anyagot. Utólagosan feljegyezzük a megvalósult ötleteket, a gyerekek egy-egy spontán reakcióját, kezdeményezéseiket, érdeklődési területeiket és ezeket a következő játéktémákhoz felhasználjuk.

Civilizálódás Kultúrálódás		
Műveltség tartalmak		Család óvoda iskola
Mozgás	Játék-mese Anyanyelvi nevelés	Személyi, tárgyi feltételek
Testi szükségletek		Biztonságigény, felnőttel való kapcsolat

A *játék időtartama* változó, vannak egyhetes, egy-évszakos, illetve egész évben előforduló játéktémáink, melyeket a felnőttek és gyermekek ötletei görgetnek tovább, egy-egy jó ötlettel gazdagítva azt.

Nem szükséges minden évben új tervet készíteni, hiszen *nagy időtávlatokban* gondolkozunk (3-4 év), így a terv kiegészíthető, szabadon mozgatható, a hétköznapi, ünnepnapok, aktualitásoknak megfelelően. Így tehát írásbeli felkészülésre nincs mindennap szükség, de az *utólagos rögzítés* kötelező. A játék folytonosságát, elágazásait azonban jó, ha előre kigondoljuk. Tervünk során arra keressük a választ, hogy „mit játszunk”, s ehhez nem kell szándékosan „megtanítanunk” egy adott dalt, verset vagy mesét. A gyermekek fejlettségét az adott játéktémák kibontakozási szintje is jól mutatja, aktivitásuk, kreativitásuk, tudásszintjük így jól látható.

A megvalósítás nem igényel különösebb eszközöket. Természetes és félkész anyagok felhasználására törekszünk. Kirándulásaink gyakorisága jó alapja az egész éves gyűjtőmunkának.

9. Az óvodai élet tevékenységformái és az óvodapedagógus feladatai

Módszerünk legfontosabb alappillére a *játék*. Motivációja alapvetően belső, olyan késztetés, amit kívülről irányítani, vezetni vagy szabályozni nem lehet. Ami a felszínen megjelenik, az csupán forma, melyet a gyermek felhasznál belső tartalékainak kifejezésére. Nem egy tevékenység a sok közül, hanem egy sokrétű és összetett viselkedés, életmód, életforma elsődleges életkategória.

Valóságyszerű, de nem valóságos – a valóságból származó élménymaradványokban, tapasztaláselemeken alapszik, valóságos tárgyak és eszközök felhasználásával folyik. *Spontán, szabad játékban*, önálló tapasztalatszerzésre, a belső és a külső világ birtokbavételére van lehetőség. A játék elemei a gyermeki műveltség szerves alkotórésze, élettechnikák kipróbálása is, tanulási módok kidolgozása. Ilyen értelemben készítenek elő a későbbi rendszeres ismertszerzésre.

9.1. Beszélgetés

Rövid idejű társas együttlét, mely rövid időre szakítja meg a játék folyamatát. Olyan „kupaktanács”, amely az aznap elkezdett közérdeklődésre számot tartó játék továbbgombolyítása. Lehet mese, játékos testmozgás, körjáték, aktualitások megbeszélése, ünnepeink hangulati előkészítője.

9.2. Kézimunka-rajz

A gyermekek számára lehetővé tesszük, hogy a nap folyamán bármikor kedvük szerint fessenek, gyurmázzanak, rajzoljanak, vagdossanak. Megmutatjuk, hogyan lehet az egyes anyagokkal, eszközökkel dolgozni. Amit elkészítenek, általában játékeszközként él tovább.

9.3. Ének-zene

A jó zenei légkör, és a jó hangulatú játék feltételének kialakítása érdekében minden alkalmat megragadunk az éneklésre. A nap folyamán bármikor lehetőség nyílik dalos játékok játszására a csoportszobában vagy az udvaron, de a dalokat, mondókákat hozzákapcsoljuk tevékenységeinkhez, környezetünk jelenségeihez hangulatfokozóként.

Ezekhez természetes módon kapcsolódik a zenei képességek fejlesztése: ritmusérzék, zenei hallás stb. – ami az óvónőtől igényel tudatos munkát, a gyerekeknek nem jelent külön feladatot, beépül játékukba.

9.4. Mese-vers

A mese, éppúgy, mint a játék, örömforrás, magától értetődő társas élmény. Beszédnevelő, erősítő, és személyiségét összerendező hatása felbecsülhetetlen. Egyszerre bensőséges, személyes és kozmikus. Leginkább magyar népmeséket mondunk, illetve egy-egy magyar író gyermekeknek és gyermekekről szóló történeteit olvassuk el. A vers és mondóka nap mint nap előkerülnek, hiszen ezeket a játék és mozgás hozza magával. Segít annak továbblendítésének színesebbé tételében. A mese és vers *anyanyelvi nevelésünk* legfontosabb eszközei, kapcsolatuk a zenével és ábrázolással, játékkal jól nyomon követhető.

9.5. Tér, mennyiség, forma

A számlálgatás, méricskélés, éppen olyan természetes játék közben, mint a dúdolgatás, használja a gyermek a számosság, a tér, az idő fogalmait. Sokoldalúan tapasztalják meg játékuk során.

9.6. Mozgás

A levegőn való szabad mozgást tartjuk a legfontosabbnak, ha csak tehetjük, kimegyünk. Az udvar adta lehetőségeken kívül kirándulásokra, túrákra megyünk. Minden nap helye van az egyéni igényekhez igazított szabad mozgásnak, az udvaron esetenként a „szervezett” mozgásos játéknak. *Hetente egyszer*, tornatermünkben minél játékosabb formában, változatos gyakorlatanyaggal biztosítuk számukra a testedzést.

9.7. Az óvónők feladatai

Programunk megvalósítása úgy lehetséges, ha rendképletünk rugalmas, összetett, kedveljük a rugalmas, puha eljárásokat.

Elfogadjuk a követve vezetés eljárásait, és hogy az egymásra figyelés fejlesztik leginkább a csírázó képességeket. Tudomásul vesszük, hogy a kisgyermek igénye a keveset, lassan, jót gyakran ismételve. Legfontosabb feladatunknak tekintjük, hogy a kisgyermek eredetisége szabadon fejlődjék, s ehhez egészséges, igényes környezetet alakítunk ki számára.

Mindezekhez szükséges részünkről az általános jó közérzet, közepes motiváltság, a mindennapi tájékozottság, alapfokú művészeti jártasság, egész éves ötletgyűjtő munka. A gyermekeket az életre, vagyis hosszú útra tarisznyázzuk.

10. Differenciálás, tehetséggondozás

A gyermekek fejlődési tempója különböző, érésük eltérő ütemben történik. Egyéni különbségek fedezhetők fel közöttük testi, idegrendszeri sajátosságokban, értelmi, érzelmi, nyelvi képességekben. Ez a teljesítménykülönbség természetes jelenség. Az óvónő feladata, hogy felismerje az átlagostól pozitív, illetve negatív irányban eltérő gyerekeket, a lemaradók felzárkóztatását a kiemelkedő képességűek tehetséggondozását megszervezze.

A differenciálást csoporton belül, egyéni vagy mikrocsoportos keretek között végzik óvónőink. Játékos formában, természetes módon, sok türelemmel, az ösztönzés, biztatás módszerét alkalmazva próbálják az egyes részterületeken mutatkozó lemaradásokat behozni. Ha a gyermek képességzavara olyan fokú, hogy speciális gondoskodást igényel és fejlettségi, logopédiai vizsgálatokon kiszűrték - a Pedagógiai Szakszolgálat külön foglalkozásokkal, differenciált fejlesztéssel segíti munkánkat.

Munkánkat segítő, speciális segítséget nyújtó szakemberek, szolgálatok: logopédia, pszichológus, tehetséggondozó, korai fejlesztő, konduktor, gyermekpszichiátria, gyermekorvos, szakorvos.

Kiemelkedő képességű, tehetséges gyerekek esetében felhívjuk a szülők figyelmét a gyermek képességére, megpróbáljuk biztosítani a megfelelő tárgyi és személyi feltételeket a tehetsége kibontakoztatásához. A gyermekben tudatosítjuk tehetségét, s biztatva olyan feladatokat adunk, ami továbbfejleszti, ösztönzi őt. Javasolhatjuk ezen gyermekek különböző külön foglalkozásokon való részvételét is, de csak akkor, ha szívesen csinálja, s nem fárasztja őt az adott tevékenység.

11. Nevelőmunkánk tervezése

11.1. Az óvoda munkaterve

A vezető óvónő készíti el, és terjeszti a nevelőtestület elé. A munkaterv a csoportokra szabott tervekből tevődik össze ezért a nevelőtestület javaslatai alapján kiegészíthető, átdolgozható.

A munkaterv az adott időszak feladatait, eseményeit rögzíti. A vezető óvónő pedagógia munkatervének a program és az óvónők munkaterve közötti hídnak kell lennie.

11.2. Az óvónők által készített tervek

Az óvónő a nevelési, fejlesztési folyamatokat tervszerűen és tudatosan gondolja át. Ez munkájának alapja. Először éves tervet készít, mely választott módszerére épülő útmutató; tartalmazza a kiemelt feladatokat, a feldolgozandó témaköröket, ünnepeket, szervezési feladatokat, szokás és szabályrendszereket. Ezt az általános, keret jellegű tervet lebontja egy-kéthetes periódusokra, témakörökre – ez a heti terv. A heti terv lehetőséget ad arra, hogy beépíthesse a gyerek élményeit, tapasztalatait, spontán ötleteit a tervezett tevékenységekbe.

A heti ütemterv megírása egyben a napi feladatokat is megadja az óvónőnek, hiszen ezek a tevékenységek nem előre meghatározott napon valósulnak meg (a testnevelés kivételével).

A napi terv az óvónő által felajánlott tevékenységeket tartalmazza. A heti, napi terveket a csoportnaplóban dokumentálja.

A nyári tervezést egy időegységként kezeljük, figyelembe véve a csoportösszevonásokat.

12. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

Egészséges életmód alakítása

- A testápolási szokásoknak megfelelően a gyermekek önállóan, felszólítás nélkül tisztálkodnak, fogat mosnak. A tisztálkodási eszközökre vigyáznak, helyére teszik azokat.*
- Önállóan eldöntik, hogy mennyi ételt fogyasztanak, önállóan töltenek vizet a kancsóból. Esztétikusan terítnek, higiénikusan étkeznek. Készségszinten használják az evőeszközöket. Étkezés közben halkán beszélgetnek.*

- Önállóan öltöznek, a ruhájukat ki-be gombolják, cipőjüket befűzik, bekötik. A ruhájukat esztétikusan, összehajtva helyére teszik.
- A környezetükben igyekeznek mindenütt rendet tartani. Ügyelnek saját küllemükre, melyben megjelenik a szépre, izlésre törekvés.

Az érzelmi nevelés és társas kapcsolatok

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmeiben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a viselkedés és helyes cselekvés szokásszabályainak betartása. Egymást megkérlik a szabályok betartására.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival. A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Ismerik saját képességüket, érvényesítik kezdeményezőképességüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.

Játék, játékba integrált tanulás

- A gyermekek képesek állhatatosan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Az ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által elfogadott szabályok.
- Játéktémájuk gazdag, kultúrált és érthető.
- Részt vesznek ügyességi játékokban, merik kipróbálni magukat.
- Képesek élményeik eljátszására, az adott tevékenységhez anyagot, eszközt választanak.

Vers, mese, dramatikus játék

- A gyermekek szívesen ismételtetik a verseket, mondókákat, többet megjegyeznek belőlük.
- Várják, igénylik a mesehallgatást. Szeretik a könyveket, vigyáznak rá.
- Szívesen mesélnek, báboznak, dramatizálnak mások és maguk szórakoztatására.

- Tudnak meséket, történeteket kitalálni, s azt mozgásban megjeleníteni.

Ének-zene

- A gyermekek élvezettel játszanak énekes játékokat, ha szükséges egyedül énekelnek.
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat (magas-mély; gyors-lassú; halkhangos).
- Tudnak ritmust, mozgást, dallamot rögtönözni.
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát.
- Felismerik a természet, a környezet, a hangszerek hangjait

Kézimunka, rajz

- Képzalkotásban egyéni módon jelenítik meg élményeiket, elképzeléseiket
- Az eszközöket megfelelően használják, sokféle technikát ismernek, tisztán és esztétikusan dolgoznak.
- Kialakul ceruzafogásuk.
- Alkotásukra jellemző a gazdag forma-és színválasztás.
- Ismerik a téri viszonyokat, műveikben megjelenítik.
- Emberábrázolásukban megjelenítik a részformákat.
- Rácsodálkoznak a szép látványra, gyönyörködni tudnak benne.
- Értékkiteletüket megfogalmazzák, egymás munkáiról beszélgetni tudnak.
- Önállóan és csoportosan is készítenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.

Mozgás, mozgásos játékok

- A gyermekek szeretnek mozogni, kitartóak a mozgásos játékokban.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékokban.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Ismernek különböző tornaeszközöket, azokat rendeltetésszerűen használják.
- Tudnak élni az óvodaudvar és a környezetük szabad mozgásterének lehetőségeivel.
- Fejlődnek kondicionáló képességeik (erő, gyorsaság, állóképesség).
- Kialakul egyensúlyérzékük.
- Tudnak labdát fogni és gurítani, mozgás közben irányt változtatni.

- Az arra rászorulókat gyógy-testnevelési foglalkozáson vesznek részt.

A környezet tevékeny megismerése

- A gyermekek elemi ismeretekkel rendelkeznek. Tudják lakcímüket, szüleik nevét és foglalkozását, óvodájuk nevét.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között, gyönyörködni tudnak szépségében. Felismerik a napszakokat.
- Ismerik a környezetükben lévő intézményeket, szolgáltató üzleteket, esztétikai alkotásokat.
- Ismerik a háziállatokat, vadállatokat, madarakat, bogarakat, növényeket – és azok gondozását.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában. Ismerik a közlekedési eszközöket.

Munka jellegű tevékenységek

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni.
- Örülnek, ha kötelességüket teljesítik.
- Fejlettségüknek megfelelően igényesen végzik a munkát.
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Szívesen közreműködnek a növénye és állatok gondozásában.

Tanulás

- Tudnak önállóan következtetni, ítéletet alkotni.
- Van feladattudatuk.
- Aktívak a különböző problémahelyzetek megoldásában, keresik a megoldásokat.
- Szándékos figyelmük 10-15 percig tart.
- Gondolataikat mondatokban fejezik ki.
- Megfigyeléseket végeznek, összefüggéseket fedeznek fel.

Az iskolai életre való felkészültségnek testi, lelki és szociális kritériumait már korán megismertetjük a szülőkkel, a felkészülésbe is igyekszünk őket bevonni. Már a gyermek óvodába kerülésekor jelezzük az esetleges problémákat, eltéréseket a megfelelő szakembereknek, hogy

szükség esetén már akkor megkezdődjön a fejlesztése (gyermekorvos, logopédus, a Pedagógiai Szakszolgálat szakemberei). A gyermek belső érése, a családi és az óvodai nevelés eredményként a kisgyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettségi szintet. Az iskolai életre a testileg, lelkileg, szociálisan érett gyermek készült fel.

13. A család bevonása az óvodai életbe

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja kiemeli a család szerepét a gyermekük nevelésében. Az óvodai nevelés elsősorban a családi nevelés kiegészítésére vállalkozik.

Ahhoz, hogy a gyermek személyiségének alakulása minél zökkenőmentesebb legyen, kölcsönösen figyelembe kell venni a két szintéren a családban és az óvodában zajló eseményeket. A kapcsolat kiépítésének szerepe az óvónőé, az ő feladata a sokféleség koordinálása. A kölcsönös tájékozódás (családlátogatás, óvoda megismerés), a jó kommunikáció segít abban, hogy elfogadjuk egymást, s hogy céljainkat minél maradéktalanabban tudjuk megvalósítani. A család bevonásának sokféle formája már hagyomány óvodánkban. A gyermekek beilleszkedésének segítésében részt vesznek az anyukák, az ünnepek előkészítésében segítenek a szülők, nagyszülők. A csoportok és az udvar szépítésébe a szülők más családtagjaikat, barátait is bevonják. Utazásokat, kirándulásokat, színház, cirkuszlátogatásokat szerveznek. Felajánlják, hogy ismereteiket szívesen megosztják a többi szülővel. A néhány aktív szülő „mozgalma” jótékonyan hat a többiekre, de még így is vannak, akiknek bekapcsolódását segíteni kell.

A szülők az óvónő tervei alapján a csoport munkájában aktívan részt vehetnek. A családok az óvodában történő eseményekről a szóbeli megbeszélésen túl az üzenő füzetből, a hirdetőtáblára írt üzenetekből, hírlevelekből, és az óvoda újságjából informálódhatnak.

Nyitottak vagyunk minden, a család felől érkező és a gyermek érdekeit figyelembevevő kezdeményezés befogadására.

14. Az óvoda kapcsolatai

14.1. Az óvoda és a család kapcsolata

- a szülők aktív részesei az óvodai eseményeknek, tevékenységeknek
- számítunk a szülők, nagyszülők aktív közreműködésére, segítségére (például kirándulások, ünnepi előkészületek, helyi hagyományok, kismesterségek bemutatása, játékkészítés és javítás stb.)
- a kapcsolattartás egyéb formái: családlátogatás, szülői összejövetel, munkadélutánok, családi szoba

14.2. Az óvoda és a fenntartó közötti kapcsolat

- Önkormányzat
- Művelődési Bizottság

14.3. Az óvoda és az iskola kapcsolata

- iskolalátogatás gyerekekkel
- tapasztalatcsere a tanítónőkkel (Lépésről-lépésre program)
- közös programok (családi nap, ünnepek)

14.4. Óvodánk egyéb kapcsolatai

- Pedagógiai Szakszolgálat
- Gyermekjóléti szolgálat
- Családsegítő szolgálat
- Tanulási képességeket vizsgáló bizottság
- Egészségügyi szervek: orvos, fogorvos, védőnő, ANTSZ, családgondozó,
- Szakmai szervezetek: Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, Pedagógiai Intézet, Lépésről lépésre Egyesület, Soros Alapítvány
- Művelődési ház, Könyvtár

15. Ünnepeink

„Az ünnepek szinte magukba sűrítik egy-egy évszak jellegzetességeit. Mítoszaik, történeteik, hagyományos játékaik az ember, és emberen túli összekapcsolódásnak tökéletesre formált kifejezései, művészeti átfordításai.” (Zilahi Józsefné)

Vannak olyan ünnepeink, melyeket a hat csoport közösen ünnepel. Ezek a Mikulás, a farsang és a gyermeknap. Mikulás napján a Mikulás az óvoda előterében ülve fogadja a gyerekeket. Mindenkit néven szólít, mindenkihez van egy kedves szava, s puttonya „kincseivel” kínálja meg a gyerekeket. Aztán minden csoportot meglátogat. Az ajándék: az apró, személyre szóló kedvességek mellett az óvónők bábjátéka. A farsangot az óvodában tartjuk. A gyerekek, az óvónők és a szülők jelmezes felvonulása után táncházat rendezünk.

A gyermeknap az év végét lezáró „reggeltől-estig” tartó rendezvény. Délelőtt a leendő iskoláktól búcsúzunk. Mese és bábjátékosokkal szórakoztatjuk egymást. Délutánra meghívjuk a szülőket is. Vidám, tréfás vetélkedőket, ügyességi versenyeket szervezünk, ahol összemérhetik erejüket a gyerekek, testvérek, óvodások, iskolások és a családok.

Vannak ünnepeink, mint például a karácsony vagy a március 15-e, melyeket a csoportok külön-külön, bensőséges hangulatban ünnepelnek. Karácsonyra a szülőkkel együtt készülnek a gyerekek és az óvónők. A nagymamák és az anyukák segédkeznek a mézeskalácssütésben, az apukák és a nagypapák addig a gyerekekkel játszanak. Már hagyomány, hogy karácsony előtt Várgesztesre kirándulunk. Március 15-én a csoportokban huszáros játékokat játszunk, majd elmegyünk a Kossuth szoborhoz. Kizárólag a csoportban tartott ünnepek a születésnap, a húsvét és az anyák napja.

16. Óvodánk sajátosságai

Óvodánk két óvodai nevelési modellt az „Óvodai nevelés játékkal, mesével” és a „Lépcsőröllépésre óvodai nevelés” kísérleti, illetve adaptációs munkájában vett részt. Három-három csoportunkban e modellek alapelvei, módszerei szerint dolgozunk

A gyermekek *beiratkozásának* módja: a Brunszvik óvodában központilag történik. Ezt követően alakítjuk ki a csoportokat, figyelembe véve a kor és nem szerinti ideális arányokat, baráti, testvéri kapcsolatokat, szülői igényeket. A felvételtől határozatlan tájékoztatjuk a szülőket, és az óvónők felveszik velük a kapcsolatot. *A korai kapcsolatfelvétel* nagyon sokat segít a gyerekeknek a családi háztól való elszakadásban, az óvodai életbe való beilleszkedésben. A szülők, de különösen az édesanyák, akik három évet töltöttek együtt gyermekükkel, könnyebben bízzák őket egy ismerős felnőttre, könnyebben hagyják ismerős környezetben. Ez a bizalom meghatározója a családi ház és az óvoda kapcsolatának.

Tíz évvel ezelőtt szerveztünk első alkalommal *Erdei óvodai tábort* gyermekeink részére. Egy hétre kivonultunk egy erdei szabadidő házba, hogy más környezetben, a megszokottól eltérő életfeltételek között szervezzük meg napjainkat. A kezdeményezés sikere a gyermekek, a szülők, az óvoda dolgozói körében is óriási. Mintha egész évben arra az egy hétre készülődne mindenki. Eddig minden évben más tevékenység köré szerveztük programunkat.

Egyik évben az irodalmi nevelés (mese-vers a természetben, a természet mesében, versben), máskor a közlekedésre nevelés (a nagyobbakkal kerékpárral mentünk a táborba), a környezetvédelmi nevelés, a helyes életmódra nevelés, kismesterségekkel való ismerkedés voltak a feldolgozott témák.

Megtanultuk hogy kell egy túrára felkészülni, útközben mire kell figyelni, hogy kell sátrat verni, és hogy kell a szabadidőt egészségesen, hasznosan eltölteni. Az Erdi tábor (jelenleg évszakonként két-két nap) szervezése hagyomány óvodánkban és nagyon szeretnénk a jövőben is minden évben megszervezni a gyermekek örömére.

1992-ben hoztuk létre a szülők kezdeményezésére az *Óvodásokért Alapítványt* azzal a céllal, hogy az oda befolyt pénzzel a gyermekek életét gazdagítsuk. Biztosítsunk számukra olyan programokat, melyeket a család vagy az óvoda önerőből nem tud megvalósítani. Eddig sikerült a célnak megfelelni. Az Alapítvány támogatta az erdei tábort, a családoknak szervezett különféle programokat, támogatott rászoruló gyerekeket és az óvoda dolgozóit is. Az Alapítvány bevétele a szülők által befizetése, szponzorok támogatása, az 1% adó, és a pályázatokból befolyt pénz.